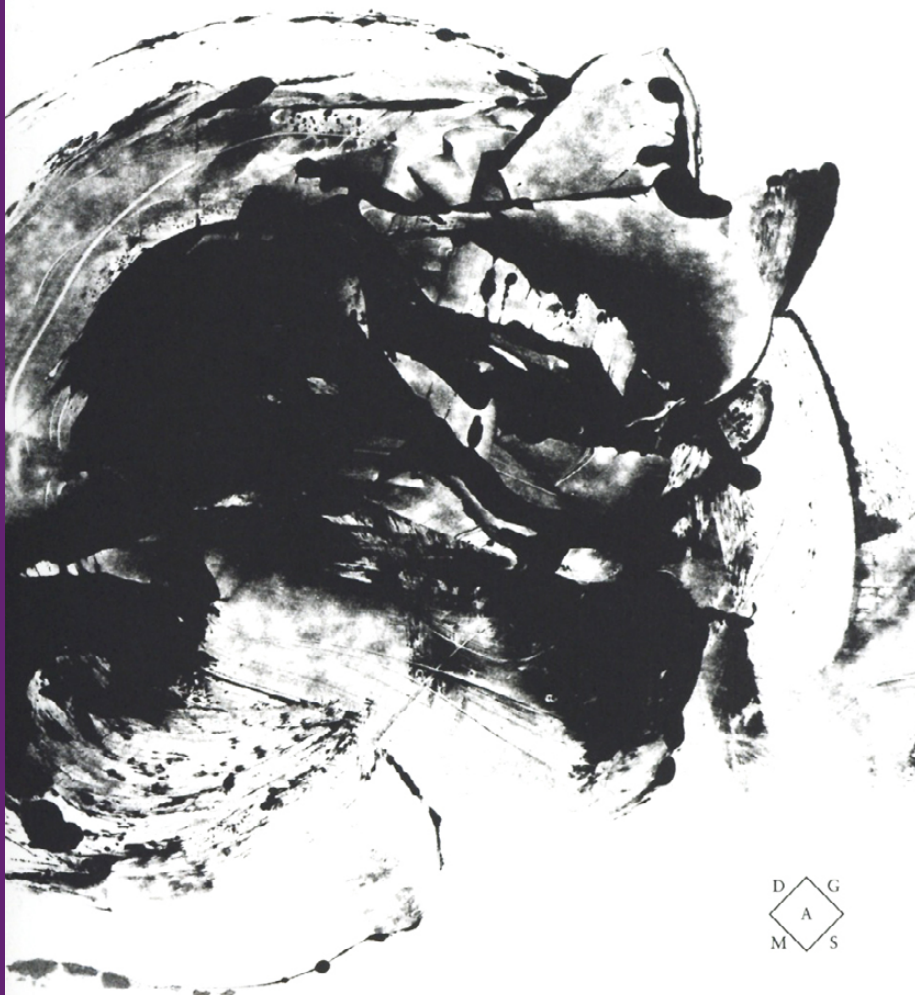

DENNIE IS EEN STAR
MAARTJE WORTEL

LESSUGGESTIES
'AAN DE SLAG MET DE DATABANKEN'
AFLEVERING 3

Introductie

Deze laatste aflevering in de minireeks 'Aan de slag met de databanken' focust op de receptie van literaire werken. Literom biedt mogelijkheden om leerlingen de ontvangst van een werk te laten onderzoeken en helpt ze een eigen oordeel te vormen. Hoe je daar als docent concreet iets mee kunt, laten we zien met behulp van *Dennie is een star* van Maartje Wortel.

AFLEVERING 3

'DE JONGE CRITICUS'

'Laat je leerlingen de receptie van een roman onderzoeken en hun eigen oordeel vormen met behulp van Literom'

Over het boek

'Schrijf nooit over je kat.' Dat advies kreeg Maartje Wortel van haar docent Wim Brands op de Rietveld Academie. Ze deed het toch, en wel in *Dennie is een star* (2019), een roman waarin hoofdpersoneage en ik-figuur Ted tevergeefs zoekt naar zingeving en houvast in het leven. Ze denkt veel na over tijd en ruimte. Alleen tijdens seks stopt het denken even; een reden voor Ted om veel losse seksuele contacten met allerlei meisjes aan te gaan. Haar kat, Dennie, vormt een metafoor voor het niet-aan-te-lijnen leven. Zoekend naar 'een geloof, iets om me bij thuis te voelen', wordt Dennie als een God vereerd.

De meningen van recensenten over *Dennie is een star* liepen uiteen. Waar de een sprak van een geestig en raak verhaal, vond de ander de flauwe grapjes vermoeiend en ergerde een derde zich aan 'irriterende kringredeneringen'. Thomas de Veen oordeelde in *NRC Handelsblad* dat de roman weliswaar een geslaagd experiment is, maar dat de inzichten en ervaringen van de hoofdpersoon nauwelijks beklijven. In *De Groene Amsterdammer* vond Marja Pruis juist dat Maartje Wortel een 'kwetsbaar kleinood' schreef over wat het betekent om mens te zijn.

In deze laatste aflevering van de reeks 'Aan de slag met de databanken' laten we met behulp van *Dennie is een star* zien hoe je Literom kunt inzetten om leerlingen onderzoek te laten doen naar de receptie van een roman.

Aan de slag

Literom helpt leerlingen hun eigen oordeel te vormen en dat te vergelijken met het oordeel van professionele recensenten. De databank bevat duizenden betrouwbare boekrecensies uit Nederlandse en Belgische dag- en weekbladen. Daarnaast zijn er overige artikelen, zoals auteursinterviews, te vinden. Gezamenlijk bieden ze de lezer waardevolle achtergrondinformatie die helpt een roman te interpreteren en beoordelen. Hieronder geven we een voorbeeldopdracht waarin leerlingen met behulp van Literom dieper in (de beoordelingen van) een literair werk duiken. We maken daarbij onderscheid tussen leerlingen die (ook) opdrachten voor hun leesdossier maken en leerlingen die een mondeling voorbereiden.

Maken je leerlingen opdrachten voor hun leesdossier?

Laat leerlingen Literom zien in de klas en licht toe welke informatie een leerling in de databank kan vinden. Indien noodzakelijk of gewenst kan hierbij uitleg worden gegeven over de tekstsoort 'recensie', waarbij het doel, de inhoud en de opbouw van de recensie worden besproken.¹

Leerlingen krijgen vervolgens onderstaande opdracht:

Voorbeeldopdracht voor leerlingen

Je onderzoekt hoe de literaire kritiek over *Dennie is een star* van Maartje Wortel heeft geschreven en hoe jij je verhoudt tot de oordelen van de recensenten. Ga als volgt te werk.

Stap 1: Ga naar Literom en lees de artikelen over de roman die daar te vinden zijn. Selecteer vervolgens drie verschillende recensies. Weeg je selectie zorgvuldig af: als de meningen van recensenten uiteenlopen, zorg je ervoor dat je niet enkel drie positieve recensies selecteert.

Stap 2: Noteer per bespreking het oordeel van de recensent: (overwegend) positief, negatief of zijn plus- en minpunten even nadrukkelijk aanwezig? Schrijf ook de bron op van de recensie, zodat duidelijk is welke je hebt geselecteerd.

Stap 3: Noteer vervolgens de argumenten die de recensenten gebruiken om hun mening te onderbouwen. Recensenten kunnen op verschillende zaken letten. Ze kunnen bijvoorbeeld ingaan op de stijl en het taalgebruik van de auteur, op de opbouw (compositie) van de roman of op de (uitwerking van) thema's in het verhaal. Ook kunnen ze hun gevoel beschrijven: werden ze geraakt door het verhaal? Analyseer de argumenten van de recensenten: op welke zaken letten ze en in hoeverre verschillen ze daarover van mening? Benoemen ze dezelfde plus- en minpunten of oordelen ze heel anders?

Stap 4: Beschrijf hoe jij je verhoudt tot de reacties van de drie recensenten. In hoeverre ben je het eens met de ene recensent en in hoeverre met de andere? Waarin verschilt jouw mening met die van de recensenten? Geef duidelijk je eigen oordeel over het boek.

Toelichting voor docenten

De titel en auteur in deze opdracht zijn eenvoudig vervangbaar. De opdracht is een voorbeeld, waarin bewust geen aanwijzingen zijn opgenomen voor de lengte. Die bepaal je als docent zelf, afhankelijk van de jaarlaag die de opdracht maakt. Natuurlijk is de opdracht uit te breiden. Leerlingen kunnen als aanvulling op of ter vervanging van stap 4 bijvoorbeeld zelf een recensie schrijven.

Bereiden je leerlingen een mondeling voor?

Leerlingen kunnen Literom in hun voorbereiding gebruiken om zich te verdiepen in de ontvangst van een werk en om hun eigen oordeel te vergelijken met het oordeel van professionele lezers. Tijdens het mondeling kun je leerlingen citaten uit recensies voorleggen en ze daarop laten reflecteren. Is een leerling in staat om genuanceerd te reageren op diverse oordelen van recensenten?

Literom kan jou als docent ook helpen het geheugen voor een mondeling even op te frissen. De Uittrekselbank kan daarbij eveneens behulpzaam zijn: het onderdeel 'In de media' bevat een korte samenvatting van het oordeel van recensenten.

Terugblik

'Praten over boeken'

In aflevering 1 in deze miniserie 'Aan de slag met de databanken' lieten we zien hoe je de reflectie- en analysevragen uit het uittrekselonderdeel 'Om over na te denken' inzet om leerlingen in gesprek te gaan over een roman. Ook voor *Dennie is een star* vind je in de Uittrekselbank tien vragen die als uitgangspunt kunnen dienen voor een gesprek of discussie.

Aflevering 1 gemist? Je vindt 'm [hier](#).

'Onderzoek het oeuvre'

In aflevering 2 stond het gebruik van de auteursportretten centraal. We werkten een voorbeeldopdracht uit waarbij leerlingen dieper in het oeuvre van een auteur duiken. Ook van Maartje Wortel is een auteursportret beschikbaar. Wil je weten hoe je het auteursportret kunt gebruiken om leerlingen onderzoek te laten doen naar overig werk van de auteur? Vind aflevering 2 [hier](#) terug.

Auteur: Linda Ackermans

Eindnoten

- 1 Een docentontwikkelteam (DOT) werkt aan de Rijksuniversiteit Groningen en Stenden Hogeschool aan een lessenserie 'Recensie schrijven' voor havo 4. De eerste les laat leerlingen kennismaken met de tekstsoort 'recensie' en geeft inzicht in literaire begrippen en soorten argumenten die recensenten gebruiken. Het idee is goed inzetbaar voor wie een uitgebreidere introductieles wil geven. Het pilotmateriaal is in te zien via <https://nederlands.vakdidactiekgw.nl/lesmateriaal/recensie-schrijven/>.